

IV

Настав умовлений день першого поцілунка. Настуся ледве діждала тієї години й по обіді надвечір закуталась у пальто, завісила від густим вуалем, гукнула на звощика й покатила на умовлене місце до Соломенки. Вона переїхала через широку пологу долину поточка Либеді й коло самої залізниці встала й пішла пішки.

«Ой, коли б швидше побачить його, бо в мене вже починає в голові туманіть! — думала Настуся. — Як я сиджу сама дома, мене бере нудьга, але мій розум якось буває ясніший; а як зійдуся з ним, побачу його, я ніби стаю божевільна од його очей. Ой, коли б швидше, коли б швидше! Вже в мене тям туманіє, голова морочиться».

За насипаним полотном залізниці стримів Соломенський шпиль. Стежка на Соломенку виляса попід мостом на насипі. Настуся почимчикувала тією стежкою й опинилась під мостом.

«Як тутечки під мостом оригінально! й навіть гарно! Я ще зроду не була під мостом. Які важкі залізні склепіння! Які товстючі попереплутовані залізні арки! Чисто так, як в «Орфеї в пеклі» в Оффенбаха! Гарно й поетично! «Орфей в пеклі» — під мостом! Як ново!»

По стежці під мостом вряди-годи сновигали робітники з фабрик та дуже вбогі міщанки з Соломенки з кошиками в руках.

«Тут мені безпечно. Ніякої тітки, ніякої дядини сюди й ворон кості не занесе. Я тут вольна од знайомих, неначе на вулицях у Гренаді або в Палермо», — подумала Настуся й підтюпцем побігла через широкий Соломенський майдан угору попід бідними міщанськими, неначе кури, обскубленими хатами.

На Соломенським шпилі вже заманячіли опрічні малесенькі халупки та землянки без дворів, без городів, неначе шпиль подекуди заріс здоровецькими грибами та опеньками. Поверх тих грибів та опеньків на самісінькому чолопочку шпиля манячіла та мріла в імлі чорна струнка постать.

— Він, він, мій коханий! — аж гукнула Настуся й попростувала навпростець до його по крутій горі просто по траві, збочивши з стежки.

— Це ти, та chere? Це ти, Настусю? — гукнув він з верха шпиля.

— Я, мій милий!

І вона одслонила серпанок і закрутила його кругом капелюша. Він збіг з шпиля до неї назустріч, подав їй руку й вивів на самісінький той Соломенський Монблан.

І вони обоє, молоді та гарні, опинились на самісіньким версі шпиля недалеко од лісу, неначе дві постаті пам'ятника, витесані з чорного мармуру й поставлені на чолопочку шпиля на пам'ятку про когось і чогось.

— От ми й на горі в імлі! От ми й на нашому Монблані! — сказав Павлусь, накинувши навіщось на ніс монокль, ніби він був наготові виступити на сцену й грати роль в якійсь комедії або драмі.

Їй здавалося, що вона знов налагодилась грати в якісь чудернацькі ляльки, або перебиратись за казчану фантастичну царівну-жабу.

— Ні, мій коханий! Мені здається, що ми тепереньки на мрійній Юнгфрау, на самісінькому вершечку в мрійній імлі, в прозорих мріях небесного туману. Тутечки ми на всій нашій волі! Тутечки нема ні лихих доглядачок-тіточок та дядин, ні зависних приятельок кузинок. Я ніби тепер у небі, лечу на хмарах, сама неначе легка хмарка, — сказала Настуся.

— Як мені тут гарно! Як легко тутечки дихать! — обізвався Павлусь.

— Ой, як тутечки ново, гарно! Я, коли могла б, — летіла б усе вгору та вгору в ту сизу імлу з моїми мріями. Там повно мрій, неначе поетичних, ідеальних бджіл у пасіці.

— Неначе ідеальних поетичних мух у спасівку, — сказав він. — Ми теперечки далеко од людей!

— Я почуваю себе неначе на самому вершечку Олімпа на місці стародавніх богів. Нас тут ніхто не вглядить, — казала Настуся.

По розлогій долині Либеді низом од Дніпра потягло туманом. Легкий туман покотився хвилями. Біла імла впала потроху на супротилежні київські гори й обкутала верхи церков та дзвіниць на горах. Верхи та бані неначе пірнули в хмари.

— От твоє бажання й справдилось! Сам давній Зевес закутує нас імлою, закутує й криє нашу любов од людських нечистих очей. Дивно й оригінально! Неначе допотопний час! — крикнув Павлусь.

— Ми будемо почувати допотопне кохання, Настусю! В мене вже стає допотопне серце. Ми усолодимось не тільки коханням усіх віків і народів: ми тут на горі почуватимемо любов велетнів, допотопних мастодонтів, мамонтів... Яка пак була велика сила кохання в тих велетнів, у тих здоровецьких животин.

— А справді! Яка то була силенна любов у велетнів, у тих животин, що були такі завбільшки, як сьогочасні кораблі! — крикнула Настуся.

— Наша любов буде теперечки вогка й мокра, як земля після потопа, — сказав Павлусь.

— І мені вже обридла суха любов, та гаряча, та палка. Я хочу вогкої, мокрої любові! Я бажаю вогких, мокрих мрій, як вогких та мокрих рож та жасміну після майських теплих дощів. Як солодко пахнуть ті майські вогкі квітки! — лепетала Настуся.

— Коли б пак нам хоч на одну хвилину почутить ту любов, котру почували велетні та ящурі й іхтіозаври!

— Але ми й почуватимемо те кохання. Ми вже тепереньки опинились на допотопній землі. Он глянь, моя мила! Чи то ж пак не іхтіозаври плавають по долині в тумані, піднявши, неначе лебеді, довгі шії з туману, такі завбільшки, як чорні труби-димарі коло фабрик! То на горах не поліцейські доми з пожежними каланчами: то палеозаври та мастодонти примостилися на суходолі. Я вже почуваю, що вже стаю іхтіозавром, що в мене шия довшає, стає така завдовжки й заввишки, як труба в сахарні. А ти?..

— Я ще не почуваю цього.

Надворі було тихо й вогко. Потягло несподівано важким холодом. Насунулись хмари, посипалася крупа пополовині з холодним дощем, а потім наглий дощ запіжив, аж захлющав.

— От! мої бажання справдились! Наша любов стає вже мокра. Чи чуєш, як порошок, як зашелестіло, як піжить дощ та крупа? — сказав Павлусь.

— Чую. Це, певно, прелюдія до потопа абощо, — обізвалась Настуся, напинаючи зонтика.

— От ми й пробуємо тут під дощем любов амфібій. Це буде якесь дуже цікаве й смачне, надзвичайно поетичне кохання, краще й смачніше, ніж перший поцілунок Паоло й Ізабелли в Габріеля Д'Анунціо в якомусь старому палаці в Італії, — сказав Павлусь.

— Чи ти пак вже гаразд змочла? — спитав Павлусь.

— Трохи змочла, але не дуже.

— Вже й рожеві твої уста вкрилися ожеледицею? Час приступати до першого поцілунок! — крикнув Павлусь і вхопив її за шию та вп'явся п'явкою в її мокрі уста.

Але й мрійна ожеледиця не нахолодила її гарячих уст та його гарячої вдачі. Уста були гарячі, неначе розпечене залізо. В Настусі заморочилась і закрутилась голова, ніби туманом повилась.

— Яка солоднеча в твоїх устах! Яке щастя я п'ю й не можу напитись, неначе солодкої старої малаги, — крикнув Павлусь.

— Я п'ю з твоїх уст, неначе з сідра шампанське вино, — обізвалась Настуся, цілуючи його в мокрі очі, в мокрі брови.

— Я п'ю неначе з барила мрій, неначе з макітри гарячих почувань! — крикнув Павлусь.

— Які райські пахощі нашого серця я почуваю в цей час! Якийсь либонь весняний, либонь екзотичний солодкий дух ніби ллється на мене десь з отого гаю, чи з Соломенки, чи з хмар. Чую, пахне весною.

— Та тепер же по той бік екватора в південній Африці саме весна! В Капленді та в Трансваалі тепер саме цвітуть лілії, рожі, фіалки, жасмін та резеда. Це все одно задля нас, що це все цвіте буцімто і в нас тутечки.

— Яке щастя, яке диво чинить натура для нас! Я чую носом весняні пахощі з Капленда через екватор, дійсно неначе через тин. Чую, неначе ті фіалки та троянди цвітуть десь от тутечки поблизу в садку, а я нюхаю їх через тин, через тин Середземного моря — серця й уяви. Яке диво чинить нам наше серце, наша любов! — крикнула Настуся.

— Для нас нема одлежності, нема дурного простору, як для дурних інших вмирущих! Наша любов без землі й без моря, без простору й далекої далечіні, — сказав Павлусь.

— Без дурної людської далечі й дурного простору! — гукнула Настуся.

— Наше кохання в небесному просторі, в небесній мрійній безодні, котрій і кінця нема, — крикнув Павлусь.

— Геть людські земляні ланцюги! Це кайдани для серця! Геть людські звичаї! Я почуваю повну волю од землі! Моя шия все довшає, неначе в іхтіозавра! Я товщаю, неначе допотопний велетень. Я все вищаю та вищаю, расту вгору! Я почуваю свободу од землі, од усього людського.

— І я нюхаю поетичний Капленд, нюхаю пахучу Африку самим серцем, — сказала Настуся.

— Нюхай, серце, і раюй, моя мила жабко, моя холодна черепахо!

— Нюхаю носом кохання й раюю. мій милий крокодиле, мій золотий іхтіозавре!

І він обняв її за стан. Пальто на їй намокло, набрякло, замерзло й стало цупке, як луб.

— Ти вже, моя солодка ящірко мого серця, криєшся черепками; на тобі вже наростає черепаха шкаралюща, — сказав він.

— І любов холодна та мокра, і любов суха та гаряча. Усе заразом! Як ново! Як оригінально! — дивувалась Настуся.

— Нечувано оригінально й ново! Ми звичайні вмирущі, і разом ми — боги! — сказав навіжено Павлусь.

Надворі вже сутеніло, а потім зовсім смеркло. Крупа порошила й торохтіла об мерзлу землю; дощ усе крапав пополовині з крупою. Холод став дуже почуткий та дошкульний, аж кусливий. Вони обоє таки добре померзли: їх наче кусали за ноги та за пальці холодні черепахи та вужі.

— Час нам вже розстатись, моя пахуча жабко! — сказав Павлусь. — Вже моя ніч світає. Вже затого зійде моє сонце ночі.

І вони, побравшись попід руки, зійшли з шпиля, неначе з неба, в долину плачу та сліз, в долину либедську.

— Приходь, моя пахуча черепахо! Я сподіватимусь тебе щогодини.

Павлусь попрямував просто до клуба. Настуся вернулась додому й застала тата за столом коло самовара.

— Де це ти, Настусю, так довго барилась? — спитав батько.

— Не питай, тату, бо швидко старий станеш: це я так довго нюхала весняні квітки з південної Африки носом через екватор.

— Оце — але! Та й довгий же в тебе ніс! Чи ти пак божеволієш, чи це в тебе новомодня символістична загранична мова, чи ти просто дурієш з нудьги та од безробіття! — сказав батько, зирнувши на її гострі, збентежені очі і вловивши її хоровите блискучий погляд, ніби в гарячці. Батько тільки зітхнув на два зводи й задумався. «Я втеряю Настусю, як втеряв її матір», — майнула на одну мить у його думка.